

‘IK LEERDE
OVER SEKS,
WERK EN ROUW
VIA DE
HOOFDEN VAN
PERSONAGES’

Nina Polak

‘SENSATIONEEL:
NA 1, 2, 3
REGELS LEZEN
WERD EEN FILM
IN MIJN HOOFD
AANGEZET’

Özcan Akyol

‘MET ELK
GELEZEN
BOEK WILDE
IK SLIMMER
WORDEN’

Peter Zantingh

‘DE WERELD
VAN GAMEN EN
BOEKEN MOET
DICHTER BIJ
ELKAAR
WORDEN
GEBRACHT’

Marjolijn van Heemstra

BOEKEN LIJST? WEG ERMEE

Op school benaderen ze het lezen van een boek alsof het scheikunde is. Je moet filteren, destilleren, evalueren. Jammer, vinden deze vier auteurs. Het gaat toch om de beleving? TEKST MARJOLEINE TEL BEELD DANIEL COHEN

‘Ik was niet goed in stilzitten, dacht bovendien dat elke zin een dubbele betekenis had die ik niet begreep,” vertelt Peter Zantingh, auteur van onder meer *Een uur en achttien minuten*. “Mijn liefde voor boeken begon pas toen ik begin twintig was, eerst met muziekboeken over onder anderen John Lennon en Kurt Cobain. Ik las boeken over voetbal, omdat dat me interesseerde. Zoals *De voorzitter* van Giphart. Via hem kwam ik bij Zwagerman en zo verder. Ik kreeg verkering en leerde via mijn vriendin schrijvers als Bernlef kennen. Met elk boek dat ik las, verkende ik mijn eigen intellect, wilde ik slimmer worden.”

“Interessant hoe dat bij jou werkte,” reageert Özcan Akyol, schrijver van onder meer *Eus* en ook bekend van de televisieserie *De neven van Eus*. “Ik ben gaan lezen om op zoek te gaan naar wie ik nu eigenlijk was. Mijn ouders zijn analfabeet, er stond geen boekenkast bij ons in huis. Mijn eerste boek was een *Baantjer* uit de bibliotheek van de jeugdgevangenis waar ik toen verbleef, lekker dun en ik kende de tv-serie al. Door te lezen, kwam ik in aanraking met allerlei werelden, het voelde heel bevrijdend.”

Nina Polak, haar tweede roman *Gebrek is een groot woord* verscheen eerder dit jaar: “Op mijn vijftiende wilde ik volwassener en slimmer zijn dan ik was. In boeken kreeg ik toegang tot de hoofden van volwassenen, kon ik tot diep in hun brein kijken. Zo leerde ik over seks, werk en rouw. Lezen ontwikkelt je individuele bewustzijn. Op school kon ik heel vervelend zijn, dan kreeg ik een boek en mocht ik tijdens de les lezen. Die positie van buitenbeentje vond ik fijn.”

CREATIEVE SPIER

“Wij hadden thuis een grote boekenkast,” vertelt Marjolijn van Heemstra, met *En we noemen hem* genomineerd voor de Libris Literatuur

‘Mijn liefde voor boeken begon toen ik twintig was’

Peter Zantingh

‘Bizar dat scholieren nog altijd die stokoude boeken van een verplichte literatuurlijst moeten lezen’

Marjolijn van Heemstra

Prijs 2018. “De liefde voor boeken heb ik al jong meegekregen. Literatuur zou veel meer moeten worden ingebed in ons leven.”

“Het lijkt voor ouders vanzelfsprekender om hun kinderen naar hockey en blokfluitles te sturen, dan ze al vroeg aandacht voor cultuur bij te brengen,” merkt Peter op.

“Daarom is voorlezen zo belangrijk,” vindt Marjolijn. “Zo leer je boeken waarderen, leer je nieuwsgierig te zijn en je in te leven.”

Özcan: “Ik heb de kinderboekenfase overgeslagen, die boeken lees ik nu voor aan mijn kinderen. Rond mijn achttiende begon ik met lezen, één regel, twee regels en almaar meer, sensationeel was het, alsof er een film in mijn hoofd werd aangezet. Alle behoeftes kunnen worden bevredigd door het lezen van een boek. Met een boekenkast in de kamer, komt er een moment dat je je verveelt en een boek pakt.”

“En dan word je ondergedompeld in een andere wereld waarin je nieuwsgierigheid, je fantasie en concentratie geprikkeld worden,” vervolgt Nina. “Je bent continu actief in contact met die andere wereld...”

“En die creatieve spier moet je trainen,” sluit Marjolijn aan.

THE HUNGER GAMES

Peter, Nina en Özcan bezoeken regelmatig een middelbare school om over hun werk te vertellen, Marjolijn staat met haar theaterproducties voor groepen jongeren. Er wordt minder door jongeren gelezen dan ooit. Hoe enthousiasmeren de vier de jongens en meisjes voor taal en lezen?

Özcan: “Ik probeer de jongeren bang te maken. Met grapjes kom je later niet meer weg, vertel ik hen. Als je leest, leer je beter uit je woorden te komen. Je taalvaardigheid en empathisch vermogen worden vergroot, je leert beter associëren. Allemaal handig voor straks.”

Marjolijn: “Ik spreek jongeren aan op hun verantwoordelijkheidsgevoel. Wat er in de toekomst speelt, moeten zij straks oplossen. Er staat beslist iets op het spel.”

“Is dat geen te grote verantwoordelijkheid?” vraagt Özcan zich af.

Marjolijn: “Nee, man!”

Özcan: “Word je dan niet bijna een pedagoog?”

OVER NINA POLAK

Nina Polak (31) is redacteur bij *De Correspondent* en schrijft voor *De Groene Amsterdammer*. In 2014 debuteerde zij als romanschrijver met *We zullen niet te pletter slaan*, onlangs verscheen *Gebrek is een groot woord*.

Favoriete boek uit haar jeugd: *Het oneindige verhaal* van Michael Ende. “Zowel de jongen uit het verhaal als ik verdwenen in het boek, heel meta!”

Instapboekentip 15+: “De boeken van Hanna Bervoets, zoals *Fuzzie*. En alle Young Adultboeken van John Green.”

Fuzzie
Hanna Bervoets
Paperback 19,99

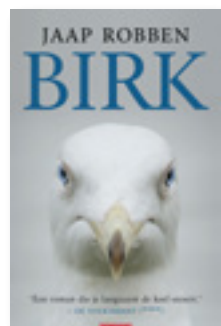
OVER ÖZCAN AKYOL

Özcan Akyol (34) is schrijver, opiniemaker en vaste columnist bij onder meer het *Algemeen Dagblad*, *Nieuwe Revu* en *VARAgids*. Zijn debuutroman *Eus* (2012), over een Turks-Nederlandse jongen uit een gastarbeidersgezin die zich aan zijn achtergrond probeert te onttrekken, kreeg veel media-aandacht. Ook van zijn hand is het kinderboek *Wij vieren geen feest* (2014), het citatenboek *Hé scheids, jij hebt thuis zeker niks te vertellen?* (2014) en de roman *Turis* (2016).

Favoriete boek uit zijn jeugd: “Heb ik niet, mijn eerste boek las ik op mijn achttiende.”

Instapboekentip 15+: “*Birk* van Jaap Robben!”

Birk
Jaap Robben
Paperback 12,50

OVER
PETER
ZANTINGH

Peter Zantingh (35) werkt voor de weekendkrant van *NRC Handelsblad*. Hij schreef het non-fictieboek *We vergaten te voetballen* en drie romans: *Een uur en achttien minuten* (2011), *De eerste maandag van de maand* (2014) en het net verschenen *Na Mattias*.

Favoriete boek uit zijn jeugd: *Matilda* van Roald Dahl.

“Ik herinner me nog de prachtige hardcover die ik voor Sinterklaas kreeg, waardoor ik echt zin kreeg het te lezen. En mijn invaljuf leek erg op Bulstronk.”

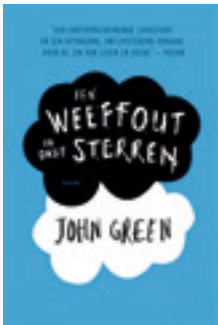
Instapboekentip 15+: “Net als Nina raad ik de boeken van John Green aan, ze passen goed in de belevingswereld van jongeren.

Een weeffout in onze sterren heb ik in één zondag gelezen.”

Een weeffout in onze sterren

John Green

Paperback 18,99

OVER
MARJOLIJN VAN
HEEMSTRA

Marjolijn van Heemstra (37) publiceerde meerdere dichtbundels en romans, waaronder haar debuutroman *De laatste Aedema* (2012), onlangs verscheen haar tweede roman *En we noemen hem*. Als theatermaker is ze verbonden aan Theater Frascati in Amsterdam en het gezelschap Ro Theater in Rotterdam.

Favoriete boek uit haar jeugd: *Het betoverde land achter de kleerkast* van C.S. Lewis.

“Ik kreeg het als negenjarige, was best gelovig en herkende me in de wondere wereld van hoop, geloof en liefde.”

Instapboekentip 15+:

“De boeken van Thea Beckman, zoals *Kruistocht in spijkerbroek*. Je blijft doorlezen en leert meteen over de geschiedenis.”

Kruistocht in spijkerbroek

Thea Beckman

Gebonden 17,95

‘Alleen als je leest, kun je in iemands hoofd duiken’

Nina Polak

“Dat doe jij toch ook op scholen,” antwoordt Peter. “Ik raad jongeren aan áls ze willen lezen, een boek te kiezen dat dicht bij hun interesses ligt.”

“Voorlezen uit mijn boeken doe ik zelden,” vertelt Nina, “jongeren komen vaak niet door mijn boek heen. Ik vertel hen over het verschil in film en literatuur naar aanleiding van bijvoorbeeld *The Hunger Games*. Het blijkt dat jongeren het boek vaak beter vonden dan de film. Waarom? Omdat je door het boek in iemands hoofd kunt duiken, het bewustzijn van de hoofdpersoon meemaakt, veel meer informatie krijgt dan de film geeft.”

LICHT DWANG

Op welke manier kunnen diezelfde scholen een rol spelen om jongeren te enthousiasmeren voor een boek, vinden de auteurs?

Peter: “Scholen brengen lezen soms terug tot scheikunde.”

“Precies, de hele beleving wordt vermorzeld,” vindt Özcan. “Alsof het achteraf het belangrijkste is dat je het motto kunt verklaren en kunt aanwijzen waar de flashbacks zaten. Waarom niet na het lezen van een boek er met de hele klas over praten wat er gebeurde toen je het las, hoe je het boek beleefd hebt?”

“En bizar dat scholieren nog altijd die stokoude boeken van een verplichte literatuurlijst moeten lezen,” stelt Marjolijn. “Die titels staan toch ver van hun wereld af.”

Özcan: “Ik merk dat docenten zelf niet goed op de hoogte zijn van recente literatuur. Eigenlijk zou de leraar Nederlands met regelmaat een bijspijkerkursus moeten volgen.”

Nina: “Nog altijd herinner ik me de mensen die mijn middelbare school bezochten om hun verhaal te vertellen. Een vrouw sprak over haar holocaustverleden, mijn klasgenoten waren net als ik diep onder de indruk. Je liefde voor verhalen wordt aangewakkerd door ernaar te luisteren.”

“Ik heb een paar trucjes waarmee ik een klas kan raken,” vertelt Özcan. “Zodra ik begin over de verkochte filmrechten van mijn boek of de verkering van de personages, krijg ik alle aandacht.”

Marjolijn: “Jongeren willen allemaal iets maken, schrijven...”

“... en belangrijk en beroemd worden,” vult Özcan aan. “Daar moet je dus wel hard voor werken.”

“Als je jongeren van literatuur wilt leren houden, moet je hen veel laten lezen,” aldus Marjolijn. “Je kunt jongeren motiveren en stimu-

LETTERS & CIJFERS

Jongeren lezen minder van papier of scherm dan mensen die ouder zijn. Dat was in 2006 al zo, maar het verschil is tussen 2006 en 2016 alleen maar groter geworden. De daling is het sterkst onder jongvolwassenen (van 87% naar 49%) en onder tieners (van 65% naar 40%).

BRON: Rapport Lees:Tijd van het Sociaal Cultureel Planbureau - december 2017

leren door hen zelf te laten schrijven. Lichte dwang is nodig, het gaat echt niet vanzelf.”

FANFICTION

“Als ik schrijf, ben ik niet uit op effectbejag,” vertelt Peter. “Ik hoop dat ik mijn lezers, onder wie veel jongeren, raak met wat ik kwijt wil. Het slechtste wat je kunt doen als boekhandel, is uit wanhoop maar een PlayStation achter in de boekwinkel zetten omdat jongeren graag gamen. Dat is als een stukje rap opnemen in het Koningslied...”

“... daar is Ali B weer!” gooit Nina ertussen.

“... omdat je hebt gehoord dat jongeren naar rap luisteren,” vervolgt Peter. “Je laat er juist mee zien dat je ze niet begrijpt. Jongeren prikken daar zo doorheen.”

Marjolijn: “Eigenlijk zou de wereld van gamen en boeken dichter bij elkaar gebracht moeten worden.”

“Fanfiction is een goed voorbeeld,” vindt Nina. “Aan de hand van onder andere games en series schrijven mensen korte verhalen die hierop

‘Een boek kan al je behoeftes bevredigen’

Özcan Akyol

voortborduren. Zo kun je nog langer in de fictieve wereld blijven.”

Özcan: “Laten we dat dogmatische denken, dat navelstaren bovendien eens loslaten: wie zien we graag in de boekwinkel en wat moeten we lezen? Nee! Elk boek dat gelezen wordt over wat dan ook, is winst. En boekwinkels kunnen voorleesuurttjes organiseren als ouders er geen tijd voor hebben.”

Peter: “In elke levensfase doe je bepaalde dingen. Een zestienjarige wordt vanzelf ouder en pakt wellicht als twintiger wél een boek. Je bent niet voor het leven verloren wanneer je als jongere niet veel leest.” ●